

PSTET 2024

**Previous Year Paper
(Maths & Science)**

01 Dec, 2024

Adda247

Test Prime

ALL EXAMS, ONE SUBSCRIPTION

1,00,000+
Mock Tests

**Personalised
Report Card**

**Unlimited
Re-Attempt**

600+
Exam Covered

25,000+ Previous
Year Papers

500%
Refund

ATTEMPT FREE MOCK NOW

(3)

D

PART-I / भाग-I

- The book named 'The Technology of Teaching' is authored by :
 (1) B. F. Skinner
 (2) Gregor Mendel
 (3) Ivan Pavlov
 (4) Edward Thorndike
- Needs lying at the bottom of Maslow's hierarchical structure of needs are :
 (1) Safety needs
 (2) Physiological needs
 (3) Self actualisation needs
 (4) Esteem needs
- Metalinguistic Awareness of language emerges in most children by the age of about :
 (1) 10 years   (2) 14 years
 (3) 2 years   (4) 6 years
- Thinking in its usual sense is :
 (1) Goal related problem solving
 (2) An attempt to work through an obstacle to find the means to achieve an end
 (3) Both (1) and (2)
 (4) None of the above
- Peer culture is more powerful in defining issues of :
 (1) Morality
 (2) Career choice
 (3) Religion
 (4) Style and socializing
- According to Piaget, the first stage of intellectual development is :
 (1) Pre-operational stage
 (2) Sensory-motor stage
 (3) Formal-operational stage
 (4) Concrete-operational stage

- 'ਦਿ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਆਫ ਟੀਚਿੰਗ' ਨਾਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ :
 (1) ਬੀ. ਐਫ. ਸਕਿਨਰ
 (2) ਗ੍ਰੈਗਰ ਮੈਂਡੇਲ
 (3) ਇਵਾਨ ਪਾਵਲੋਵ
 (4) ਐਡਵਰਡ ਥੋਰਨਡਾਈਕ
- ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਮਾਸਲੇ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹਨ :
 (1) ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੋੜਾਂ
 (2) ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ
 (3) ਸਵੈ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ
 (4) ਆਦਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ
- ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਰਾਭਾਸ਼ਾਈ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਗਭਗ ਕਿਸ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ :
 (1) 10 ਸਾਲ   (2) 14 ਸਾਲ
 (3) 2 ਸਾਲ   (4) 6 ਸਾਲ
- ਇਸਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣਾ ਹੈ :
 (1) ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ
 (2) ਇੱਕ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਧਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
 (3) ਦੋਵੇਂ (1) ਅਤੇ (2)
 (4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- ਪੀਅਰ ਕਲਚਰ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ?
 (1) ਨੈਤਿਕਤਾ
 (2) ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਚੋਣ
 (3) ਧਰਮ
 (4) ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕਤਾ
- ਪਿਆਜੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ :
 (1) ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦਾ ਪੜਾਅ
 (2) ਸੰਵੇਦੀ-ਮੋਟਰ ਦਾ ਪੜਾਅ
 (3) ਰਸਮੀ-ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪੜਾਅ
 (4) ਠੋਸ-ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪੜਾਅ

(4)

7. While learning vocabulary lists, who tends to make more errors of commission ?
- (1) Impulsive children
  - (2) Reflective children
  - (3) Special children
  - ☒ (4) Toddlers
8. A problem can be considered solved beyond reasonable doubt when and only when :
- (a) One proposed solution presents a pattern which harmonizes all the data which have been obtained
  - (b) There are no data which are incompatible with that proposal
  - (1) Both (a) and (b) are true
  - ☒ (2) Only (a) is true
  - (3) Only (b) is true
  - (4) Neither (a) nor (b) is true
9. Which level is the highest level of creativity ?
- (1) Expressive creativity
  - (2) Inventive creativity
  - ☒ (3) Innovative creativity
  - (4) Emergent creativity
10. Insightful learning implies that :
- (1) To learn something a person must understand all aspects of its use
  - (2) Any degree of feel for a pattern is sufficient
  - ☒ (3) Both (1) and (2)
  - (4) None of the above

7. ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸੂਚੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਵੇਲੇ, ਕੌਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
- (1) ਭਾਵੁਕ ਬੱਚੇ
  - (2) ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਬੱਚੇ
  - (3) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੱਚੇ
  - (4) ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ
8. ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੱਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ :
- (a) ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੱਲ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਡੇਟਾ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ
  - (b) ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਡੇਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ
  - (1) (a) ਅਤੇ (b) ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ
  - (2) ਕੇਵਲ (a) ਸੱਚ ਹੈ
  - (3) ਕੇਵਲ (b) ਸੱਚ ਹੈ
  - (4) ਨਾ (a) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ (b) ਸੱਚ ਹੈ
9. ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਪੱਧਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
- (1) ਪ੍ਰਗਟਾਤਮਕ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ
  - (2) ਖੋਜੀ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ
  - (3) ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ
  - (4) ਉਭਰਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ
10. ਸੂਝਵਾਨ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ :
- (1) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
  - (2) ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਲਈ ਮਹਿਸੂਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਦਰਜਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ
  - (3) ਦੋਵੇਂ (1) ਅਤੇ (2)
  - (4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

(5)

D

11. ADHD stands for :

- ✓(1) Attentive Deficit Hyperactivity Disorder
- (2) Attention Deficit Hyperactivity Disorder
- (3) Attention Deficient Hypoactivity Disorder
- (4) Attention Deficit Hypoactivity Disorder

12. Which of the following does **not** represent signal learning ?

- (1) Being anxious at the sight of an examination booklet
- (2) Being happy at the sound of loved one's voice
- (3) Dog responding to a buzzer by salivating
- ✓(4) Being able to categorise some animals as mammals

13. Which of the following is **not** a form of acquired behaviour ?

- ✓(1) Manners
- ✗(2) Traditions
- (3) Customs
- (4) Instincts

14. "Select type questions" can take the form of :

- (a) True-false statements
- (b) Matching items
- (c) Essay questions
- ✗(d) Multiple choice questions
- (1) (a) and (b) only
- (2) (c) and (d) only
- ✓(3) (a), (b) and (d) only
- (4) (b), (c) and (d) only

11. ADHD ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ :

- (1) ਅਟੈਂਟਿਵ ਡੈਫੀਸਿਟ ਹਾਈਪਰਐਕਟੀਵਿਟੀ ਡਿਸਆਰਡਰ
- (2) ਅਟੇਂਸਨ ਡੈਫੀਸਿਟ ਹਾਈਪਰਐਕਟੀਵਿਟੀ ਡਿਸਆਰਡਰ
- (3) ਅਟੇਂਸਨ ਡੈਫੀਸ਼ਨਟ ਹਾਈਪੋਐਕਟੀਵਿਟੀ ਡਿਸਆਰਡਰ
- (4) ਅਟੇਂਸਨ ਡੈਫੀਸਿਟ ਹਾਈਪੋਐਕਟੀਵਿਟੀ ਡਿਸਆਰਡਰ

12. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੰਕੇਤ ਸਿਖਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ **ਨਹੀਂ** ਹੈ ?

- (1) ਇਮਤਿਹਾਨ ਪੁਸਤਿਕਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੇਚੈਨ ਹੋਣਾ
- (2) ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ
- (3) ਕੁੱਤਾ ਲਾਰ ਕੱਢ ਕੇ ਬਜ਼ਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
- (4) ਕੁਝ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਧਾਰੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ

13. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ **ਨਹੀਂ** ਹੈ ?

- (1) ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ
- (2) ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ
- (3) ਰੀਤ ਰਿਵਾਜ
- (4) ਸਹਿਜ ਗਿਆਨ

14. "ਚੁਣੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਾਲ" ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ :

- (a) ਸਹੀ-ਗਲਤ ਬਿਆਨ
- (b) ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ
- (c) ਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ
- (d) ਬਹੁ-ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ
- (1) (a) ਅਤੇ (b) ਸਿਰਫ਼
- (2) (c) ਅਤੇ (d) ਸਿਰਫ਼
- (3) (a), (b) ਅਤੇ (d) ਸਿਰਫ਼
- (4) (b), (c) ਅਤੇ (d) ਸਿਰਫ਼

(6)

15. Which of the following is *not* a positive incentive ?
 (1) Reward (2) Praise
 (3) Approval (4) Punishment
16. Development that starts from head and proceeds towards heel is called :
 (1) Cephalocaudal
 (2) Proximodistal
 (3) Both (1) and (2)
 (4) Neither (1) nor (2)
17. Which of the following can *not* be related to simple problem solving ?
 (1) Shall I drive or walk to work
 (2) Shall I spend the evening reading a book or watching a motion picture
 (3) Shall I encourage my son to go to college
 (4) Shall I wear a black or a blue trouser today
18. Which of the following is an internal factor influencing child's growth and development ?
 (1) Hereditary
 (2) Mother's family adjustment
 (3) Friends
 (4) Religious institution
19. Learning with understanding :
 (1) Is quicker
 (2) Exhibits superior retention
 (3) Both (1) and (2)
 (4) None of the above
20. A child fails to write numerals and mathematical symbols correctly. From which type of learning disability is the child suffering ?
 (1) Dyslexia (2) Dyscalculia
 (3) Dysgraphia (4) Deterioration

15. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?
 (1) ਇਨਾਮ (2) ਉਸਤਤ
 (3) ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ (4) ਸਜ਼ਾ
16. ਸਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਡੀ ਵੱਲ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :
 (1) ਸੇਫਾਲੋਕੌਡਲ
 (2) ਪ੍ਰੋਕਸੀਮੋਡਿਸਟਲ
 (3) ਦੋਵੇਂ (1) ਅਤੇ (2)
 (4) ਨਾ (1) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ (2)
17. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਧਾਰਨ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
 (1) ਕੀ ਮੈਂ ਕੰਮ ਲਈ ਗੱਡੀ ਚਲਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲਾਂ
 (2) ਕੀ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਜਾਂ ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਕੇ ਬਿਤਾਵਾਂ
 (3) ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਾਂ
 (4) ਕੀ ਮੈਂ ਅੱਜ ਕਾਲਾ ਜਾਂ ਨੀਲਾ ਪੈਂਟ ਪਹਿਨਾਂਗਾ
18. ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
 (1) ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ
 (2) ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮਾਯੋਜਨ
 (3) ਮਿੱਤਰ
 (4) ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ
19. ਸਮਝ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣਾ :
 (1) ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 (2) ਉੱਤਮ ਧਾਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
 (3) ਦੋਵੇਂ (1) ਅਤੇ (2)
 (4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
20. ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਗਣਿਤਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ?
 (1) ਡਿਸਲੈਕਸੀਆ (2) ਡਿਸਕਲਕੂਲੀਆ
 (3) ਡਿਸਗ੍ਰਾਫੀਆ (4) ਡਿਟਰੀਓਰੇਸ਼ਨ

(7)

D

21. Learning by selecting and connecting is also known as :

- (1) Trial and error theory of learning
- (2) Conditioning theory of learning
- (3) Cognitive theory of learning
- (4) Gestalt theory of learning

22. Which one is an Emergency motive ?

- (1) Thirst
- (2) Hunger
- (3) Breathing
- (4) Escape

23. If a child of 10 years of chronological age has a mental age of 8 years, what is his I. Q. ?

- (1) 80
- (2) 08
- (3) 100
- (4) 6.40

24. How many stages of moral development are proposed by Kohlberg ?

- (1) 6
- (2) 7
- (3) 8
- (4) 2

25. Which of the following does **not** coincide with idea that learning of one behaviour is pre-requisite to the learning of another behaviour ?

- (1) We must be able to crawl before we can walk
- (2) Count before we can add
- (3) Know the alphabets before we can use the dictionary
- (4) Write paragraph before we can write sentences

21. ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਜੁੜ ਕੇ ਸਿੱਖਣਾ ਇਸ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

- (1) ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਸਿਧਾਂਤ
- (2) ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੰਡੀਸ਼ਨਿੰਗ ਥਿਊਰੀ
- (3) ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਬੋਧਾਤਮਕ ਸਿਧਾਂਤ
- (4) ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਗੇਸਟਾਲਟ ਸਿਧਾਂਤ

22. ਔਖਾ ਸਮਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

- (1) ਪਿਆਸ
- (2) ਭੁੱਖ
- (3) ਸਾਹ ਲੈਣਾ
- (4) ਬਚਣਾ

23. ਜੇਕਰ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਉਮਰ ਦੇ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ 8 ਸਾਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ I. Q. ਕੀ ਹੈ ?

- (1) 80
- (2) 08
- (3) 100
- (4) 6.40

24. ਕੋਹਲਬਰਗ ਦੁਆਰਾ ਨੈਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪੜਾਅ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹਨ ?

- (1) 6
- (2) 7
- (3) 8
- (4) 2

25. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਦੂਜੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ :

- (1) ਸਾਨੂੰ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਂਗਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- (2) ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ
- (3) ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੋ
- (4) ਵਾਕ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਲਿਖੋ

(8)

D

26. Social skills can be taught through :

- (1) Direct instruction
- (2) Modelling
- (3) Practice
- (4) All of the above

27. Which of the following does *not* represent a gender stereotype ?

- (1) Fathers drive cars and mothers tend babies
- (2) Men are physicians and women are nurses
- (3) Women are pilots and men cook food
- (4) The boys have initiative and girls lack ability to take decisions

28. Von Restorff Effect occurs when the item is presented in :

- (1) Bold letters
- (2) Different colours
- (3) Italics
- (4) All of the above

29. Who propounded "Theory of Multiple Intelligence" ?

- (1) Gardner
- (2) Sternberg
- (3) Guilford
- (4) Spearman

30. The sex of a child is determined by :

- (1) X-chromosome contributed by the mother
- (2) Y-chromosome contributed by the father
- (3) Autosomes
- (4) Society

26. ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ :

- (1) ਸਿੱਧੀ ਹਿਦਾਇਤ
- (2) ਮਾਡਲਿੰਗ
- (3) ਅਭਿਆਸ
- (4) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

27. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਲਿੰਗ ਰੂੜੀਬੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (1) ਪਿਤਾ ਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀਆਂ ਹਨ
- (2) ਮਰਦ ਡਾਕਟਰ ਹਨ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਰਸਾਂ ਹਨ
- (3) ਔਰਤਾਂ ਪਾਇਲਟ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰਦ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ
- (4) ਲੜਕੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

28. ਵੌਨ ਰੀਸਟੋਰਫ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੱਦ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

- (1) ਮੋਟੇ ਅੱਖਰ
- (2) ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ
- (3) ਟੇਢੇ ਅੱਖਰਾਂ
- (4) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

29. "ਮਲਟੀਪਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ" ਕਿਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ?

- (1) ਗਾਰਡਨਰ
- (2) ਸਟਰਨਬਰਗ
- (3) ਗਿਲਫੋਰਡ
- (4) ਸਪਿਯਰਮੈਨ

30. ਬੱਚੇ ਦਾ ਲਿੰਗ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

- (1) X-ਕ੍ਰੋਮੋਸੋਮ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ
- (2) Y-ਕ੍ਰੋਮੋਸੋਮ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ
- (3) ਆਟੋਸੋਮ
- (4) ਸਮਾਜ

31. ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਵਿਆਕਰਣ ਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ?

(1) ਵਿਆਕਰਣ ਸਿੱਖਿਆ

(2) ਵਾਚਨ ਸਿੱਖਿਆ

(3) ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ

(4) ਤਖ਼ਸੀਸੀ ਸਿੱਖਿਆ

32. 'ਦਾਦੀ ਜੀ ਆਪ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ' ਵਾਕ ਵਿਚ ਪੜਨਾਵ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਹੈ ?

(1) ਪੁਰਖਵਾਚਕ

(2) ਨਿਸ਼ਚੇਵਾਚਕ

(3) ਨਿਜਵਾਚਕ

(4) ਸੰਬੰਧਵਾਚਕ

33. ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਾਚਨ ਵੰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਵਾਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?

(1) ਆਦਰਸ਼ ਵਾਚਨ

(2) ਅਨੁਕਰਨ ਵਾਚਨ

(3) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਾਚਨ

(4) ਸਮੂਹਿਕ ਵਾਚਨ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 34-40) :

ਜੈ ਭਾਰਤ, ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ,

ਲਹੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ,

ਅਣਖ ਤੇਰੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਗਾਥਾ।

ਜੈ ਭਾਰਤ, ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ।

ਹਲਦੀ ਘਾਟੀ ਤੇਰੀ, ਤੇਰੇ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ,

ਤੇਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਸੁਣਾਏ, ਰਾਜਪੂਤਾਨੀ ਖੰਡਰ।

ਬਿਆਸਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਮੁੜਿਆ, ਖਾ ਕੇ ਮਾਰ ਸਿਕੰਦਰ।

ਜੈ ਭਾਰਤ, ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ।

'ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ' ਬਾਗ ਤੇਰੇ ਦੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਅਮਰ ਕਹਾਣੀ,

'ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ' ਤੇਰੇ, ਅੱਗ ਲਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ।

ਚੰਡੀ ਬਣ ਕੇ ਰਣ ਵਿੱਚ ਜੂਝੀ, ਤੇਰੀ ਝਾਂਸੀ ਰਾਣੀ।

ਜੈ ਭਾਰਤ, ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ।

'ਭਗਤ ਸਿੰਘ' ਜਿਹੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇਰੇ, 'ਊਧਮ ਸਿੰਘ', 'ਸਰਾਭੇ',

ਭੁੱਲੇ ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਉਸਨੇ, ਤੋਲ ਲਿਆ ਵਿੱਚ ਛਾਬੇ।

ਮੋਰੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਰੰਡੀ ਕਰ ਗਏ, ਤੇਰੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ।

ਜੈ ਭਾਰਤ, ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ।

'ਲਾਜਪਤ' ਜਿਹੇ ਬਣ ਗਏ ਤੇਰੀ, ਲਾਜ-ਪੱਤ ਦੇ ਰਾਖੇ,

'ਸ਼ਿਵਾ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਤੇਰੇ ਨੇ, ਲਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ।

ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਫੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀ, ਤਵਾਰੀਖ਼ ਪਈ ਆਖੇ।

ਜੈ ਭਾਰਤ, ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ।

34. ਉਪਰੋਕਤ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਵੀ ਕੌਣ ਹੈ ?

(1) ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

(2) ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ

(3) ਫਿਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ

(4) ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ

35. ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਅਣਖ ਦੀ ਲੰਮੀ ਗਾਥਾ ਕਿਸ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਗਈ ?

(1) ਕਲਮ ਨਾਲ

(2) ਖੂਨ ਨਾਲ

(3) ਅਣਖ ਨਾਲ

(4) ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ

36. ਇਸ ਕਾਵਿ-ਟੁਕੜੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ ?

(1) ਰਾਵੀ

(2) ਸਤਲੁਜ

(3) ਬਿਆਸ

(4) ਜਿਹਲਮ

(10)

37. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ 1919 ਈ. ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀ ਕਿਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

- (1) ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੀ ਘਟਨਾ
- (2) ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦਾ ਦੁਪਾਤ
- (3) ਦੇਸ਼-ਵੰਡ ਦਾ ਦੁਪਾਤ
- (4) ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ

38. ਫੁੱਲੇ ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਕਿਸ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਨੇ ਲਿਆ ?

- (1) ਭਗਤ ਸਿੰਘ
- (2) ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ
- (3) ਊਧਮ ਸਿੰਘ
- (4) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

39. ਗੋਰੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਰੰਡੀ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ?

- (1) ਸਿਕੰਦਰ
- (2) ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ
- (3) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ
- (4) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

40. 'ਤਵਾਰੀਖ਼' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?

- (1) ਇਤਿਹਾਸ
- (2) ਸ਼ਹਾਦਤ
- (3) ਅਣਖ
- (4) ਇੱਜ਼ਤ

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਵਾਰਤਕ-ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 41-48) :

ਡਾ. ਦੀਪਕ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਅੱਧੀ ਕੁ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਗਰ ਯੂਕਲਿਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਐਕਸ-ਰੇ ਤਕਨੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰ ਰਹੀ ਘਰੇਲੂ ਰੁਚੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸਰਲ-ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕੁੜੀ ਬੋਨੀ ਉਰਸਾਲੀਨ ਜ਼ਲੋਕਰ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਈ। ਬੋਨੀ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਓਹਾਇਓ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਦਾ ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਭਾਅ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਪਕ ਤੇ ਬੋਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਜੋੜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਸੁਨੀਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਇੱਕ ਸੰਤੋਖ 1965 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਯੂਕਲਿਡ (ਓਹਾਇਓ) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਭਰਾ ਤੇ ਇੱਕ ਭੈਣ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਭਰਾ ਤੇ ਭੈਣ ਉਸਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੇ ਭੈਣ ਦੀਨਾ ਇੰਨੇ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਸੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਹੁ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਅਜੇ ਸਾਲ ਹੁ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰੋਸਟਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਆ ਗਿਆ। ਸੁਨੀਤਾ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਹੋਈ। ਸੁਨੀਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ, ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਘਰੇਲੂ ਰੁਚੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਸਿਲਾਈ-ਕੱਚਾਈ, ਸੰਗੀਤ, ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਸੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਵੀ ਟੈਰਾਕੀ ਤੇ ਐਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੁਨੀਤਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ, ਟੈਰਾਕੀ, ਹਾਈਕਿੰਗ, ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ।

ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਨੀਤਾ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੋਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਉਂਦੀ। ਉਹ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਜਦ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕੈਂਪ ਲਾਈ ਪਿਕਨਿਕ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟੈਰਾਕੀ-ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਉੱਤੇ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬੈਗ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਟੱਕਰ ਨਾਲ ਆ ਰਲੀ। ਭੈਣ ਤੇ ਭਰਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ, ਤੇਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ?” “ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ।” ਦੇ-ਹਰਫ਼ੀ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦੌੜ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਜਦ ਬੈਗ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਮੈਡਲ ਸਨ। ਸੁਨੀਤਾ ਨੇ ਰੋਸਟਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੀਯਮ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਰੂਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਜਮਾਤ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। 1983 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਨੈਵਲ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਉਸਨੇ 1987 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ. ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨੇਵੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਟਿਹੀ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਰੁਚੀ ਲਈ ਕਿ ਤੀਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉਸਨੇ 2770 ਘੰਟੇ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ ਐਮ. ਐਸ. ਸੀ. ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ-ਇੰਸਟਰਕਟਰ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਉਹ ਨੈਵਲ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਜਮਾਤੀ ਮਿਸਟਰ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੁਨੀਤਾ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

(11)

D

1995 ਈ. ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਾੜ ਕੇਂਦਰ 'ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਰੋਨਾਟਿਕਸ ਐਂਡ ਸਪੇਸ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ' (ਨਾਸਾ) ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਜਾਨ ਯੰਗ ਨਾਂ ਦੇ ਪੁਲਾੜ-ਯਾਤਰੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਾੜ-ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਚਲਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਉੱਡ ਸਕਦੀ? ਬੱਸ ਉਸਨੇ 'ਨਾਸਾ' ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ 1998 ਈਸਵੀ ਵਿਚ 'ਨਾਸਾ' ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਲਾੜੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਨਾਲ 9 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਈਸਵੀ ਨੂੰ 'ਡਿਸਕਵਰੀ' ਨਾਂ ਦੇ ਪੁਲਾੜੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਬਰਾਂ ਦੀ ਉਡਾਰੀ ਭਰਨ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

41. ਸੁਨੀਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਾਤਾ ਕਿਹੜਾ ਕੋਰਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ?

(1) ਸਿਲਾਈ-ਕਢਾਈ

(2) ਸੰਗੀਤ

(3) ਐਕਸ-ਰੇ ਤਕਨੀਸ਼ਨ

(4) ਫਾਰਮੇਸੀ

42. ਸੁਨੀਤਾ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਸੀ?

(1) ਤਿੰਨ

(2) ਚਾਰ

(3) ਪੰਜ

(4) ਦੋ

43. ਸੁਨੀਤਾ ਨੇ ਕਿੱਥੋਂ ਤਕ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ?

(1) ਬੀ. ਐੱਸ. ਸੀ.

(2) ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਸੀ.

(3) ਪੀ-ਐੱਚ. ਡੀ.

(4) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

44. ਤੈਰਾਕੀ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਸੁਨੀਤਾ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ?

(1) ਚਾਰ

(2) ਪੰਜ

(3) ਛੇ

(4) ਸੱਤ

45. ਸੁਨੀਤਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ?

(1) ਘੁਮੰਡੀ

(2) ਘਰੇਲੂ

(3) ਨਿਮਰ

(4) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

46. ਕਿਸਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੇ ਪੁਲਾੜ-ਯਾਤਰੀ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ?

(1) ਜਾਨ ਯੰਗ

(2) ਜਾਨ ਨਿਊਟਨ

(3) ਹਿਊਨਸਾਂਗ

(4) ਮਿਸ਼ੈਲ ਵਿਲੀਅਮਜ਼

47. ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਾੜ ਕੇਂਦਰ 'ਨਾਸਾ' ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲਈ?

(1) ਦੋ ਸਾਲ

(2) ਸੱਤ ਸਾਲ

(3) ਪੰਜ ਸਾਲ

(4) ਅੱਠ ਸਾਲ

48. 'ਡਿਸਕਵਰੀ' ਨਾਮੀ ਪੁਲਾੜੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਉਡਾਣ ਕਦੋਂ ਭਰੀ?

(1) 1987 ਈ.

(2) 1998 ਈ.

(3) 2006 ਈ.

(4) 2007 ਈ.

49. 'ਮੇਰਾ ਮਨ ਲੱਚੈ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਤਾਈ' ਕਿਸਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ?

(1) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

(2) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ

(3) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ

(4) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ

50. ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀਵੱਸ ਇਕ ਨਵੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

(1) ਪਿਜਿਨ

(2) ਕਿਰਿਓਲ

(3) ਸਲੋਗ

(4) ਗੁਪਤ ਭਾਸ਼ਾ

P: T. O.

(12)

D

51. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕੌਸਲ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
- ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾ ਵਾਚਣਾ
  - ☒ ਸੁਣਨਾ ਤੇ ਸਮਝਣਾ
  - ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ
  - ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੌਸਲ
52. 'ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਅਖਾਣ ਦੱਸੋ।
- ਸੌ ਸਿਆਣਿਆਂ ਇੱਕੋ ਸੱਤ, ਮੂਰਖ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ
  - ਕੋਈ ਮਰੇ ਕੋਈ ਜੀਵੇ, ਸੁਥਰਾ ਘੋਲ ਪਤਾਸੇ ਪੀਵੇ
  - ☒ ਕੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਲਾਲੀ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ
  - ਆਪ ਮੋਏ ਜਗ ਪਰਲੇ
53. ਸੱਦੀ ਨਾ ਬੁਲਾਈ, ਮੈਂ ਲਾੜੇ ਦੀ .....। ਇਸ ਵਾਕ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣ ਕੇ ਭਰੋ।
- ਭਰਜਾਈ
  - ☒ ਤਾਈ
  - ਮਾਸੀ
  - ਚਾਚੀ
54. ਜਦੋਂ ਵਿਆਕਰਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਆਰੰਭ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?
- ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿਧੀ
  - ਸਮਵਾਇ ਵਿਧੀ
  - ☒ ਅਨੁਕਰਨ ਵਿਧੀ
  - ਸੂਤਰਵਾਦ ਵਿਧੀ
55. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?
- ਹ੍ਰਸਵ ਸਵਰ
  - ਦੀਰਘ ਸਵਰ
  - ਅਰਧ ਸਵਰ
  - ☒ ਅਨੁਨਾਸਿਕ

56. 'ਘੁਸ-ਮੁਸਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- ☒ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ
  - ਪੂਰਾ ਚਾਨਣ
  - ਮੂੰਹ-ਹਨੇਰਾ
  - ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
57. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਚਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਹੈ ?
- ਸੂਖਮ
  - ਸਥੂਲ
  - ਕਾਲਪਨਿਕ
  - ☒ ਸੁਹਜਾਤਮਕ
58. ਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
- ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਧੀ
  - ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿਧੀ
  - ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉੱਤਰ ਵਿਧੀ
  - ☒ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
59. ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਉੱਤਮ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?
- ☒ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
  - ਸਾਹਕਾਰ
  - ਮੌਲਿਕ
  - ਵਿਲੱਖਣ
60. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਗੋਲਾਈ ਰਹਿਤ ਧੁਨੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ?
- ☒ ਊ, ਉ, ਏ, ਓ
  - ਇ, ਈ, ਏ, ਅ
  - ਆ, ਉ, ਔ, ਈ
  - ਔ, ਊ, ਏ, ਆ

(13)

D

PART-III / भाग-III

61. Which of the following expressions is *incorrect* ?

- ☒ (A) He is deficient in hearing.
- ☒ (B) He is hard of hearing.
- (3) He is short of hearing.
- ☒ (D) He is hard in hearing.

62. The objective of Three Language Formula is to ensure :

- (1) The promotion of Hindi as the national language.
- ☒ (2) The promotion of mother-tongue based multilingualism in the curriculum.
- ☒ (3) The promotion of any one foreign language as a third language.
- (4) The promotion of English as the connecting language.

63. The pharynx and larynx are organs of speech that constitute .....

- ☒ (1) Respiratory system
- (2) Phonatory system
- (3) Articulatory system
- (4) None of the above

Passage : Read the passage carefully and answer the questions (Q. No. 64-70) :

Tenth May dawned bright and clear. For the past few days, I had been pleasantly besieged by dignitaries and world leaders who were coming to pay their respects before the inauguration. The inauguration would be the largest gathering ever of international leaders on South African soil.

The ceremonies took place in the lovely sandstone amphitheater formed by the Union buildings in Pretoria. For decades this had been the seat of white supremacy, and now it was the site of a rainbow gathering of different colors and nations for the installation of South Africa's democratic, non-racial government.

On that lovely autumn day, I was accompanied by my daughter Zenani. On the podium, Mr de Klerk was first sworn in as the second deputy president.

Then Thabo Mbeki was sworn in as the first deputy president. When it was my turn, I pledged to obey and uphold the Constitution and to devote myself to the well-being of the Republic and its people. To the assembled guests and watching world, I said :

Today, all of us do, by our presence here ... confer glory and hope to newborn liberty. Out of the experience of an extraordinary human disaster that lasted too long, must be born a society of which all humanity will be proud.

We, who were outlaws not so long ago, have today been given the rare privilege to be host to the nations of the world on our own soil. We thank all of our distinguished international guests for having come to take possession with the people of our country of what is, after all, a common victory of justice, for peace, for human dignity.

We have, at last, achieved our political emancipation. We pledge ourselves to liberate all our people from the continuing bondage of poverty, deprivation, suffering, gender, and other discrimination.

Never, never, and never again shall it be that this beautiful land will again experience the oppression of one by another.

The sun shall never set on so glorious a human achievement.

Let freedom reign. God bless Africa!

64. It was a celebration of South Africa's first ..... government.

- (1) autocratic, racial
- ☒ (2) democratic, non-racial
- (3) democratic, racial
- (4) monarch, non-racial

65. Why did other countries break off diplomatic relations with South Africa ?

- ☒ (1) White rulers
- (2) It is a poor country
- (3) Other countries are racial
- (4) Apartheid policy.

(14)

D

66. What change did international leaders bring to South Africa ?

- (1) end of Apartheid
- (2) humanity
- (3) peace
- (4) trade negotiations

67. "We thank all of our distinguished international guests for having come to take possession with the people of our country of what is, after all, a common victory for ....."

- (1) justice
- (2) peace
- (3) human dignity
- (4) all of the above

68. The title that best suits this extract is :

- (1) Lovely autumn day
- (2) Apartheid policy
- (3) Trade negotiations
- (4) Significance of freedom

69. The word confer means :

- (1) call
- (2) revoke
- (3) withhold
- (4) give

70. The expression 'newborn liberty' contains an example of :

- (1) Synecdoche
- (2) Personification
- (3) Onomatopoeia
- (4) Imagery

Passage : Read the passage carefully and answer the questions (Q. No. 71-78) :

The house – the only one in the entire valley – sat on the crest of a low hill. From this height, one could see the river and the field of ripe corn dotted with the flowers that always promised a good harvest. The only thing the earth needed was a downpour or at least a shower. Throughout the morning Lencho – who knew his fields intimately – had done nothing else but see the sky towards the north-east.

"Now we're really going to get some water, woman". The woman who was preparing supper, replied, "Yes, God willing". The older boys were working in the field, while the smaller ones were

playing near the house until the woman called to them all, "Come for dinner". It was during the meal that, just as Lencho had predicted, big drops of rain began to fall. In the north-east huge mountains of clouds could be seen approaching.

The air was fresh and sweet. The man went out for no other reason than to have the pleasure of feeling the rain on his body, and when he returned, he exclaimed, "These aren't raindrops falling from the sky, they are new coins. The big drops are ten-cent pieces, and the little ones are fives."

With a satisfied expression, he regarded the field of ripe corn with its flowers, draped in a curtain of rain. But suddenly a strong wind began to blow and along with the rain very large hailstones began to fall. These truly did resemble new silver coins. The boys, exposing themselves to the rain, ran out to collect the frozen pearls.

"It's really getting bad now," exclaimed the man. "I hope it passes quickly." It did not pass quickly. For an hour the hail rained on the house, the garden, the hillside, the cornfield, on the whole valley. The field was white as if covered with salt.

Not a leaf remained on the trees. The corn was totally destroyed. The flowers were gone from the plants. Lencho's soul was filled with sadness. When the storm had passed, he stood in the middle of the field and said to his sons, "A plague of locusts would have left more than this. The hail has left nothing. This year we will have no corn".

"That night was a sorrowful one".

"All our work, for nothing". "There's no one who can help us".

"We'll all go hungry this year".

71. What can be assumed about the geographical location of the valley where the house is located ?

- (1) It is prone to natural disasters.
- (2) It is a remote area with limited access to modern amenities.
- (3) It is a fertile area with a diverse range of flora and fauna.
- (4) It is a tourist hotspot with many local attractions.

(15)

D

72. What does the mention of the "entire valley" assume about the size of the area?

- (1) The area is relatively small.
- (2) The area is very large.
- (3) The area is densely populated.
- ☒ (4) The area is sparsely populated.

73. What is the probable reason for the man's satisfaction while looking at the field of corn?

- (1) He is happy with the way the flowers look.
- ☒ (2) He is glad to see the rain draping the corn.
- (3) He is content with the ripe corn ready for harvesting.
- (4) He is pleased with the way the field looks under the rain.

74. Which of the following assumptions is implicit in the man's statement that the "big drops are ten cent pieces, and the little ones are fives"?

- (1) He has a poor understanding of currency.
- (2) He is trying to impress others with his knowledge of currency.
- ☒ (3) He is experiencing a hallucination.
- ☒ (4) He is making an analogy to describe the size of the raindrops.

75. What competency is displayed by the woman when she responds to Lencho's comment with "Yes, God willing"?

- ☒ (1) Active listening
- (2) Cultural sensitivity
- (3) Communication
- (4) Flexibility

76. How does Lencho's attitude toward the rain differ from the woman's?

- (1) Lencho is grateful for the rain, while the woman is indifferent.
- (2) Lencho is hopeful for the rain, while the woman is sceptical.
- (3) Lencho is confident about the rain, while the woman is unsure.
- ☒ (4) Lencho is anxious about the rain, while the woman is calm.

77. "The field was white as if covered with salt." The expression contains an example of the literary device called:

- (1) Simile
- ☒ (2) Metaphor
- (3) Personification
- (4) Allegory

78. "A plague of locusts would have left more than this." This sentence is:

- ☒ (1) Assertive
- (2) Interrogative
- (3) Exclamatory
- (4) Negative

79. In a deductive method of teaching grammar, the teacher proceeds from:

- (1) structure to sentences
- ☒ (2) words to sentences
- (3) rules to examples
- ☒ (4) examples to rules

80. Which of the following statements defines the sense of being glad?

- (1) To spend time in merriment when there is no work.
- (2) To spend time in merriment to keep body and mind fit after doing work.
- (3) When the expression indicates too much joy.
- ☒ (4) When the expression indicates normal joy.

(16)

81. This is considered the best method of teaching grammar. It involves proceeding from observation to law and then from law to observation :

- ☒ (1) Inductive-deductive method
- (2) Informal method
- (3) Reference method
- (4) Traditional method

82. What is the main role of textbooks in language teaching and learning ?

- (1) To provide direct sense experience to students.
- (2) They're very light and can be taken from one place to another.
- (3) Maintenance of proper discipline in the class.
- ☒ (4) It makes the teaching of English systematic.

83. Arousing, Expectancy, and Incentive techniques are used for :

- (1) Habit formation
- (2) Motivation
- ☒ (3) Increasing vocabulary
- (4) To arouse interest

84. Passive vocabulary means that learners :

- (1) understand the meanings but cannot use them.
- (2) are clueless about the meanings of the words.
- (3) use the words without knowing their meaning.
- ☒ (4) know the meanings of the words but hardly use them.

85. "Standard English" is considered standard because it follows :

- (1) rules of grammar
- (2) sentence construction
- (3) punctuation and spelling
- ☒ (4) all of the above

86. Students who learn to speak in English are taught the patterns of variations of the pitch of the voice. Such variations constitute ..... of a language.

- (1) intonation
- ☒ (2) phonetic transcription
- (3) functional aphonia
- (4) hypernasality

87. Constructive approach to language learning promotes :

- ☒ (1) a child-centred approach
- (2) a teacher-centred approach
- (3) a culture of silence
- (4) classroom noise

88. A student's ability to converse and report a situation in precise words can be tested using :

- (1) True False tests
- (2) Multiple choice tests
- (3) Matching tests
- ☒ (4) Oral Expression

89. There are ..... consonant phonemes in RP (Received Pronunciation) English.

- (1) 21
- (2) 22
- (3) 23
- ☒ (4) 24

90. Dictation can be used as a remedial measure to improve which of the following skills ?

- (1) Reading
- (2) Speaking
- (3) Listening
- ☒ (4) Writing

(17)

D

PART-IV / ਭਾਗ-IV

91. The length and breadth of a rectangular field are in 3 : 2. If the area of the field is 294 m^2 . Find the cost of fencing the field at Rs. 8 per meter :

- (1) Rs. 580 (2) Rs. 540
(3) Rs. 560 (4) Rs. 56

92. Match List-I and List-II and indicate your answer with the help of codes given below :

	List-I		List-II
P	A line having only one end point (its initial point) is called a	1	Tangent line
Q	A line touching a circle at only one point is called a	2	Ray
R	When two lines intersect, the meeting point is called	3	Parallel lines
S	The lines which do not meet are called	4	Point of intersection

- (1) P-3, Q-4, R-1, S-2
(2) P-2, Q-3, R-4, S-1
(3) P-2, Q-1, R-4, S-3
(4) P-4, Q-2, R-3, S-1

93. Find the value of $\frac{2}{3} \times \frac{-3}{7} - \frac{1}{14} - \frac{3}{7} \times \frac{3}{5}$:

- (1) $-\frac{1}{2}$ (2) $\frac{4}{35}$
(3) $\frac{1}{14}$ (4) $-\frac{2}{7}$

91. ਇੱਕ ਆਇਤਾਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ 3 : 2 ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 294 ਮੀ^2 ਹੈ। 8 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਟਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਾੜ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ :

- (1) 580 ਰੁਪਏ (2) 540 ਰੁਪਏ
(3) 560 ਰੁਪਏ (4) 56 ਰੁਪਏ

92. ਸੂਚੀ-I ਅਤੇ ਸੂਚੀ-II ਦਾ ਮੇਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕੋਡਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦੱਸੋ :

	ਸੂਚੀ-I		ਸੂਚੀ-II
P	ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅੰਤ ਬਿੰਦੂ (ਇਸਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ) ਹੈ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ	1	ਸਪਰਸ਼ ਰੇਖਾ
Q	ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ	2	ਕਿਰਨ
R	ਜਦੋਂ ਦੋ ਰੇਖਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੱਟਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ	3	ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਰੇਖਾ
S	ਜਿਹੜੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ	4	ਲੰਬਾਂ ਬਿੰਦੂ

- (1) P-3, Q-4, R-1, S-2
(2) P-2, Q-3, R-4, S-1
(3) P-2, Q-1, R-4, S-3
(4) P-4, Q-2, R-3, S-1

93. $\frac{2}{3} \times \frac{-3}{7} - \frac{1}{14} - \frac{3}{7} \times \frac{3}{5}$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲੱਭੋ :

- (1) $-\frac{1}{2}$ (2) $\frac{4}{35}$
(3) $\frac{1}{14}$ (4) $-\frac{2}{7}$

(18)

94. A map is drawn to a scale 1 : 10000. If the distance between two cities on the map is 5 cm, what is the actual distance ?

- (1) 5 km
(2) 0.5 km
(3) 50 km
(4) 0.05 km

95. Radhika reads a book for $1\frac{3}{4}$ hours every day. She reads the entire book in 6 days. How many hours in all were required by her to read the book ?

- (1) 10 hours (2) 11 hours
(3) $10\frac{1}{2}$ hours (4) $10\frac{1}{4}$ hours

96. Which of the following is *correct* ?

- (1) The number zero is neither positive nor negative rational number.
(2) A rational number is said to be negative if both numerator and denominator are negative.
(3) A rational number is said to be positive if either numerator or denominator is positive.
(4) Additive inverse of a rational number $\frac{a}{b}$ is $\frac{b}{a}$.

97. The number of faces, edges and vertices of a cylinder is ....., ... and ..... respectively.

- (1) 3,0,0 (2) 3,2,0
(3) 3,2,2 (4) 3,2,4

94. ਇੱਕ ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੈਮਾਨਾ 1 : 10000 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ 5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਦੂਰੀ ਕੀ ਹੈ ?

- (1) 5 ਕਿ. ਮੀ
(2) 0.5 ਕਿ. ਮੀ
(3) 50 ਕਿ. ਮੀ
(4) 0.05 ਕਿ. ਮੀ

95. ਰਾਧਿਕਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ $1\frac{3}{4}$ ਘੰਟਿਆਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਉਹ 6 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ?

- (1) 10 ਘੰਟੇ (2) 11 ਘੰਟੇ
(3) $10\frac{1}{2}$ ਘੰਟੇ (4) $10\frac{1}{4}$ ਘੰਟੇ

96. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ ?

- (1) ਜ਼ੀਰੋ ਸੰਖਿਆ ਨਾ ਤਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।
(2) ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਹਰ ਦੋਨੋਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹਨ।
(3) ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਧਨਾਤਮਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅੰਸ਼ ਜਾਂ ਹਰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ।
(4) ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੰਖਿਆ $\frac{a}{b}$ ਦਾ ਜੋੜਠ ਵਾਲਾ ਉਲਟਾ $\frac{b}{a}$ ਹੈ।

97. ਇੱਕ ਬੇਲਣ ਦੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ....., ... ਅਤੇ ..... ਹੈ।

- (1) 3,0,0 (2) 3,2,0
(3) 3,2,2 (4) 3,2,4

(19)

D

98. Which of the following statements is *true*?

- (1) $2.7 \times 10^{12} = 1.5 \times 10^8$
(2) $2.7 \times 10^{12} < 1.5 \times 10^8$
(3) $2.7 \times 10^{12} > 1.5 \times 10^8$
(4) None of the above

99. In a competitive examination, a total of 3768 students secured first division in the year 2015 and 2016. The number of first division students in 2016 exceeded those in 2015 by 34. How many students got first division in 2015?

- (1) 1867 (2) 1857
(3) 1855 (4) 34

100. If 6 carpenters make a chair in 80 minutes, how long it would take 5 carpenters to make the same chair?

- (1) 1 hour and 36 minutes
(2) 94 minutes
(3) 90 minutes
(4) None of the above

101. From a circular sheet of radius 4 cm, a circle of radius 3 cm is removed. Find the area of the remaining sheet:

- (1) 50.24 cm^2 (2) 28.26 cm^2
(3) 78.5 cm^2 (4) 21.98 cm^2

102. What will happen to the surface area of the cube if its edge is doubled?

- (1) The surface area will remain the same
(2) The surface area will be four times the original surface area
(3) The surface area will be doubled
(4) The surface area will be eight times the original surface area

98. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ?

- (1) $2.7 \times 10^{12} = 1.5 \times 10^8$
(2) $2.7 \times 10^{12} < 1.5 \times 10^8$
(3) $2.7 \times 10^{12} > 1.5 \times 10^8$
(4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

99. ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ 2015 ਅਤੇ 2016 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 3768 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਫਸਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। 2016 ਵਿੱਚ ਫਸਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 2015 ਤੋਂ 34 ਵੱਧ ਗਈ। 2015 ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਫਸਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ?

- (1) 1867 (2) 1857
(3) 1855 (4) 34

100. ਜੇਕਰ 6 ਤਰਖਾਣ 80 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁਰਸੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਕੁਰਸੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ 5 ਤਰਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ?

- (1) 1 ਘੰਟਾ 36 ਮਿੰਟ
(2) 94 ਮਿੰਟ
(3) 90 ਮਿੰਟ
(4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

101. 4 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਗੋਲ ਸ਼ੀਟ ਤੋਂ, 3 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ (radius) ਦਾ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸ਼ੀਟ ਦਾ ਖੇਤਰ ਲੱਭੋ :

- (1) 50.24 ਸ਼ੇਮੀ^2 (2) 28.26 ਸ਼ੇਮੀ^2
(3) 78.5 ਸ਼ੇਮੀ^2 (4) 21.98 ਸ਼ੇਮੀ^2

102. ਘਣ ਦੇ ਸਤਹ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਕਿਨਾਰਾ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (1) ਸਤ੍ਹਾ ਖੇਤਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਰਹੇਗਾ
(2) ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਅਸਲ ਸਤ੍ਹਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਹੋਵੇਗਾ
(3) ਸਤ੍ਹਾ ਖੇਤਰ ਦੁੱਗਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
(4) ਸਤ੍ਹਾ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਅਸਲ ਸਤ੍ਹਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅੱਠ ਗੁਣਾ ਹੋਵੇਗਾ

(20)

103. Informal creative evaluation in Mathematics includes assessing :

- (1) Mathematical communication
- (2) Creativity in Mathematics
- (3) Disposition and attitude towards Mathematics

(4) All of the above

104. National Mathematics Day is celebrated every year in India on 22nd December to mark the birth anniversary of which legendary Indian Mathematician ?

- (1) Aryabhatta
- (2) Srinivasa Ramanujan
- (3) Shakuntala Devi
- (4) Bhaskara II

105. Which of the following is *not* false ?

I. π is the ratio of the circumference of a circle to its diameter

II. Euler's identity is the equality

$$e^{i\pi} + 1 = 0$$

- (1) Only I
- (2) Only II
- (3) Both I and II

(4) None of the above

106. Who said : "Mathematics is the language with which the God wrote the universe" ?

- (1) Euler
- (2) Paul Erdos
- (3) G. H. Hardy
- (4) Galileo

103. ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ :

- (1) ਗਣਿਤਿਕ ਸੰਚਾਰ
- (2) ਗਣਿਤ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ
- (3) ਗਣਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਰਵੱਈਆ

(4) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ

104. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਣਿਤ ਦਿਵਸ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ 22 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤੀ ਗਣਿਤਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (1) ਆਰੀਆਭਟ
- (2) ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਮਾਨੁਜਨ
- (3) ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਦੇਵੀ
- (4) ਭਾਸਕਰ II

105. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

I. π ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਆਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ

II. ਯੂਲਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ

$$e^{i\pi} + 1 = 0$$

- (1) ਕੇਵਲ I
- (2) ਕੇਵਲ II
- (3) I ਅਤੇ II ਦੋਵੇਂ
- (4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

106. ਕਿਸਨੇ ਕਿਹਾ : "ਗਣਿਤ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ" ?

- (1) ਯੂਲਰ
- (2) ਪਾਲ ਏਰਡੋਸ
- (3) ਜੀ. ਐਚ. ਹਾਰਡੀ
- (4) ਗੈਲੀਲੀਓ

(21)

D

107. Two tankers contain 434 liters and 465 liters of petrol respectively. Find the maximum capacity of a container that can measure the petrol of both containers exact number of times :

- (1) 21 (2) 4
(3) 31 (4) 20

108. Match List-I and List-II and indicate your answer with the help of codes given below :

	List-I		List-II
u	Alphabet N	1	Two lines of symmetry
v	Equilateral Triangle	2	No line of symmetry
x	Rectangle	3	One line of symmetry
y	Alphabet E	4	Three lines of symmetry

- (1) u-3, v-4, x-1, y-2
(2) u-2, v-3, x-4, y-1
(3) u-2, v-1, x-4, y-3
(4) u-2, v-4, x-1, y-3

109. What are three domains of Bloom's Taxonomy ?

- (1) Spiritual, mental and physical
(2) Spiritual, affective and cognitive
(3) Cognitive, affective and physical
(4) Cognitive, affective and psychomotor

110. Mamta's mother is 34 years old. Two years from now mother's age will be 4 times Mamta's present age. What is Mamta's present age ?

- (1) 8 years (2) 9 years
(3) 7 years (4) 5 years

107. ਦੋ ਟੈਂਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 434 ਲੀਟਰ ਅਤੇ 465 ਲੀਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੰਟੇਨਰ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਕੰਟੇਨਰ ਦੇ ਪੈਟਰੋਲ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਸਹੀ ਮਾਪ ਸਕਦਾ ਹੈ :

- (1) 21 (2) 4
(3) 31 (4) 20

108. ਸੂਚੀ-I ਅਤੇ ਸੂਚੀ-II ਦਾ ਮੇਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕੋਡਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦੱਸੋ :

	ਸੂਚੀ-I		ਸੂਚੀ-II
u	ਅੱਖਰ N	1	ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ
v	ਸਮਰੂਪੀ ਤਿਕੋਣ	2	ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਰੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
x	ਆਇਤ	3	ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ
y	ਅੱਖਰ E	4	ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਲਾਈਨਾਂ

- (1) u-3, v-4, x-1, y-2
(2) u-2, v-3, x-4, y-1
(3) u-2, v-1, x-4, y-3
(4) u-2, v-4, x-1, y-3

109. ਬਲੂਮ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਡੋਮੇਨ ਕੀ ਹਨ ?

- (1) ਅਧਿਆਤਮਿਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ
(2) ਅਧਿਆਤਮਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੋਧਾਤਮਕ
(3) ਬੋਧਾਤਮਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ
(4) ਬੋਧਾਤਮਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਨੋਪ੍ਰੇਰਕ

110. ਮਮਤਾ ਦੀ ਮਾਂ 34 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਮਮਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਮਰ ਦਾ 4 ਗੁਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਮਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਮਰ ਕੀ ਹੈ ?

- (1) 8 ਸਾਲ (2) 9 ਸਾਲ
(3) 7 ਸਾਲ (4) 5 ਸਾਲ

(22)

111. Fundamental Theorem of Arithmetic states that :

- (1) Every number can be factorized in two ways.
- (2) Every composite number can be factorized in infinitely many ways.
- (3) Every composite number can be factorized into prime factors in one and only one way apart from the order of the factors.
- (4) Every prime number can be factorized into prime factors in exactly two ways apart from the order of the factors.

112. The 9th century Indian Mathematician Mahavira gave the formula for ${}^nC_r$, the number of ways in which r subjects can be chosen from a collection of n objects as

$$\frac{n!}{(n-r)!r!} \text{ in his work :}$$

- (1) Ganita Sara Sangraha
- (2) Yajurveda Samhita
- (3) Surya Prajnapti
- (4) Siddhanta Siromani

113. Which of the following is **not** correct ?

- (1) $1 \text{ cm}^3 = 1 \text{ mL}$
- (2) $1 \text{ L} = 1000 \text{ cm}^3$
- (3) $1 \text{ m}^3 = 1000 \text{ L}$
- (4) None of the above

114. A flooring tile has the shape of a parallelogram whose base is 24 cm and the corresponding height is 10 cm. How many such tiles are required to cover a floor of area 1080 m^2 ?

- (1) 90000
- (2) 45000
- (3) 450
- (4) 900

PAPER-II(M & S)

111. ਅੰਕਗਣਿਤ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ :

- (1) ਹਰ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਣਨਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (2) ਹਰ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਅਨੰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਣਨਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (3) ਹਰੇਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਭਾਜ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਣਨਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (4) ਹਰੇਕ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਭਾਜ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਣਨਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

112. 9ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ${}^nC_r$, ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ n ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ r ਵਿਸ਼ੇ ਚੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

$$\text{ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ } \frac{n!}{(n-r)!r!} :$$

- (1) ਗਨੀਤਾ ਸਾਰ ਸੰਗ੍ਰਹ
- (2) ਯਜੁਰਵੇਦ ਸੰਹਿਤਾ
- (3) ਸੂਰਯ ਪ੍ਰਗਿਆਪਤਿ
- (4) ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰੋਮਣੀ

113. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (1) $1 \text{ ਲੋਮੀ}^3 = 1 \text{ ਮਿ.ਲਿ}$
- (2) $1 \text{ ਲਿ} = 1000 \text{ ਲੋਮੀ}^3$
- (3) $1 \text{ ਮੀ}^3 = 1000 \text{ ਲਿ}$
- (4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

114. ਇੱਕ ਫਲੋਰਿੰਗ ਟਾਈਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਚਤੁਰਭੁਜ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਧਾਰ 24 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਉਚਾਈ 10 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 1080 ਮੀ^2 ਖੇਤਰਫਲ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਾਈਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

- (1) 90000
- (2) 45000
- (3) 450
- (4) 900

$$3+5=8$$

$$3 \times 5 = 15$$

(23)

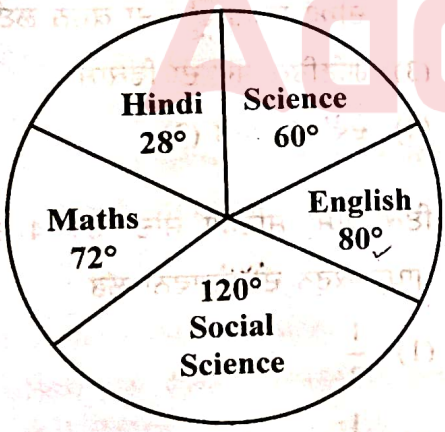
D

115. State which of the following statements are true ?

- (i) ~~X~~ The sum of primes cannot be a prime.
- (ii) Two consecutive numbers cannot be a prime. ~~X~~
- (iii) ~~X~~ The product of primes cannot be a prime.
- (iv) A number and its successor are always co-primes.

- (1) (i) and (ii)
- (2) (ii) and (iii)
- (3) (iii) and (iv)
- (4) (iii) only

116. The pie chart shows the marks scored in an examination by a student in different subjects. If the total marks obtained were 600, in which subject did the student score 120 marks ?

- (1) English
- (2) Science
- (3) Hindi
- (4) Maths

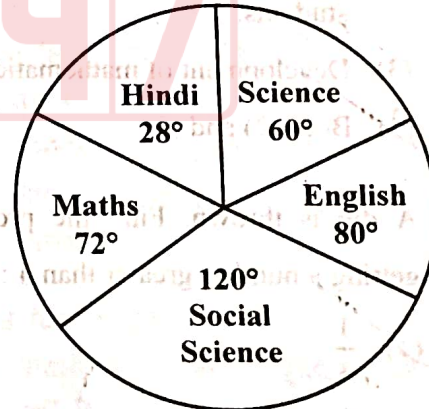
PAPER-II(M & S)

115. ਦੱਸੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ?

- (i) ਅਭਾਗਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਇੱਕ ਅਭਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
- (ii) ਦੋ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਭਾਗਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।
- (iii) ਅਭਾਗਾਂ ਦਾ ਗੁਣਨਫਲ ਅਭਾਗਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
- (iv) ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹਿ-ਅਭਾਗਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- (1) (i) ਅਤੇ (ii)
- (2) (ii) ਅਤੇ (iii)
- (3) (iii) ਅਤੇ (iv)
- (4) (iii) ਸਿਰਫ

116. ਪਾਈ ਚਾਰਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕ 600 ਸਨ, ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ 120 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ?

- (1) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
- (2) ਵਿਗਿਆਨ
- (3) ਹਿੰਦੀ
- (4) ਗਣਿਤ

P. T. O.

(24)

D

117. Find the remainder when 51439786 is divided by 3 :

- (1) 2
- ☒ (2) 1
- (3) 0
- (4) None of the above

118. Find the median of the following data :

2, 0, 4, 12, 10, 6, 8, 5, 7

- (1) 7
- ☒ (2) 6
- (3) 8
- (4) 9

119. According to the National Curriculum Framework (NCF-2005), the main goal of Mathematics Education in schools is :

- (1) That Mathematics must not be an important subject of study.
- (2) To build abilities of mathematician in students.
- (3) Development of mathematical thinking.
- ☒ (4) Both (2) and (3)

120. A die is thrown. Find the probability of getting a number greater than 4 :

- ☒ (1) $\frac{1}{3}$
- (2) $\frac{1}{2}$
- (3) $\frac{1}{4}$
- (4) $\frac{1}{6}$

117. ਜਦੋਂ 51439786 ਨੂੰ 3 ਨਾਲ ਭਾਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ :

- (1) 2
- (2) 1
- (3) 0
- (4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

118. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡੇਟਾ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ (median) ਲੱਭੋ :

2, 0, 4, 12, 10, 6, 8, 5, 7

- (1) 7
- (2) 6
- (3) 8
- (4) 9

119. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਫਰੇਮਵਰਕ (NCF-2005) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਹੈ :

- (1) ਕਿ ਗਣਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
- (2) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ।
- (3) ਗਣਿਤਿਕ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।
- ☒ (4) ਦੋਵੇਂ (2) ਅਤੇ (3)

120. ਇੱਕ ਪਾਸਾ ਸੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 4 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲੱਭੋ :

- (1) $\frac{1}{3}$
- (2) $\frac{1}{2}$
- (3) $\frac{1}{4}$
- ☒ (4) $\frac{1}{6}$

(25)

D

121. Assertion (A) : All plants are not autotrophic.

Reason (R) : Insectivorous plants cannot synthesize their own food.

- (1) Both A and R are false.
- (2) Both A and R are true but R is not the correct explanation of A.
- (3) A is false but R is true.
- (4) A is true but R is false.

122. Oxalic acid is present in :

- (1) Spinach ✗
- (2) Onion
- (3) Banana
- (4) Carrot ✗

123. Nylon, a fully synthetic fiber is made up of :

- (1) Carbon, Hydrogen, Nitrogen and Oxygen
- (2) Carbon, Hydrogen, Chlorine and Oxygen
- (3) Carbon, Hydrogen, Chlorine and Nitrogen
- (4) Carbon, Oxygen, Chlorine and Nitrogen

124. Tsunami is *not* caused by :

- (1) Earthquake
- (2) Nuclear explosion under the sea
- (3) Volcanic eruption
- (4) Lightning

125. Choose the *wrong* statement :

- (1) Heat can destroy magnetic properties of a magnet.
- (2) Magnets are made up of different materials and different shapes.
- (3) There is a minimum attraction in middle of a magnet.
- (4) Lodestone does not show magnetic properties.

121. ਦਾਅਵਾ (A) : ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ ਆਟੋਟ੍ਰੋਫਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰਨ (R) : ਕੀਟਭੋਜੀ ਪੌਦੇ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸੰਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

- (1) A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਗਲਤ ਹਨ।
- (2) A ਅਤੇ R ਦੋਵੇਂ ਸੱਚ ਹਨ ਪਰ R A ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (3) A ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ R ਸੱਚ ਹੈ।
- (4) A ਸੱਚ ਹੈ ਪਰ R ਗਲਤ ਹੈ।

122. ਆਕਸੈਲਿਕ ਐਸਿਡ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ :

- (1) ਪਾਲਕ
- (2) ਪਿਆਜ਼
- (3) ਕੇਲਾ
- (4) ਗਾਜਰ

123. ਨਾਈਲੋਨ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਫਾਈਬਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :

- (1) ਕਾਰਬਨ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ, ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਅਤੇ ਆਕਸੀਜਨ
- (2) ਕਾਰਬਨ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ, ਕਲੋਰੀਨ ਅਤੇ ਆਕਸੀਜਨ
- (3) ਕਾਰਬਨ, ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ, ਕਲੋਰੀਨ ਅਤੇ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ
- (4) ਕਾਰਬਨ, ਆਕਸੀਜਨ, ਕਲੋਰੀਨ ਅਤੇ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ

124. ਸੁਨਾਮੀ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ :

- (1) ਭੂਚਾਲ
- (2) ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ
- (3) ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਫਟਣਾ
- (4) ਬਿਜਲੀ

125. ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਚੁਣੋ :

- (1) ਗਰਮੀ ਇੱਕ ਚੁੰਬਕ ਦੇ ਚੁੰਬਕੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (2) ਮੈਗਨੇਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- (3) ਇੱਕ ਚੁੰਬਕ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (4) ਲੋਡਸਟੋਨ ਚੁੰਬਕੀ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ।

(26)

D

126. Match the following columns :

Column-I	Column-II
i. Impaired clotting	a. Vitamin E
ii. Kwashiorkor	b. Vitamin K
iii. Hemolysis	c. Thiamin
iv. Beri-Beri	d. Protein

(1) i-d, ii-a, iii-c, iv-b

(2) i-b, ii-c, iii-d, iv-a

(3) i-b, ii-d, iii-a, iv-c

(4) i-c, ii-d, iii-a, iv-b

127. Which types of tests possess lowest reliability ?

(1) Standardized objective tests

(2) Standardized subjective tests

(3) Non - Standardized objective tests

(4) Non - Standardized subjective tests

128. Which is the *correct* order of frictional forces ?

(1) Rolling friction < Sliding friction < Static friction

(2) Rolling friction > Sliding friction > Static friction

(3) Sliding friction > Static friction > Rolling friction

(4) Static friction < Sliding friction < Rolling friction

129. Distil water is :

(1) Conductor (2) Insulator

(3) Semi-conductor (4) Semi-insulator

130. Which of food constituent is needed in maximum amount in daily diet ?

(1) Carbohydrates (2) Protein

(3) Vitamins (4) Water

126. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਲਮਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰੋ :

ਕਾਲਮ-I

ਕਾਲਮ-II

i. ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਤਲਾ

a. ਵਿਟਾਮਿਨ ਈ

ii. ਕਵਾਸ਼ੀਓਰਕੋਰ

b. ਵਿਟਾਮਿਨ ਕੇ

iii. ਹੀਮੋਲਿਸਿਸ

c. ਥਿਅਮਿਨ

iv. ਬੇਰੀ-ਬੇਰੀ

d. ਪ੍ਰੋਟੀਨ

(1) i-d, ii-a, iii-c, iv-b

(2) i-b, ii-c, iii-d, iv-a

(3) i-b, ii-d, iii-a, iv-c

(4) i-c, ii-d, iii-a, iv-b

127. ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਸਟ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ?

(1) ਮਿਆਰੀ ਵਸਤੂਗਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ

(2) ਮਿਆਰੀ ਵਿਅਕਤੀਪਰਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ

(3) ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਵਸਤੂਗਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ

(4) ਗੈਰ-ਮਿਆਰੀ ਵਿਅਕਤੀਪਰਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ

128. ਫਰਿਕਸ਼ਨਲ ਬਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

(1) ਰੋਲਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ < ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ < ਸਥਿਰ ਫਰਿਕਸ਼ਨ

(2) ਰੋਲਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ > ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ > ਸਥਿਰ ਫਰਿਕਸ਼ਨ

(3) ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ > ਸਥਿਰ ਫਰਿਕਸ਼ਨ > ਰੋਲਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ

(4) ਸਥਿਰ ਫਰਿਕਸ਼ਨ < ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ < ਰੋਲਿੰਗ ਫਰਿਕਸ਼ਨ

129. ਡਿਸਟਿਲ ਵਾਟਰ ਹੈ :

(1) ਚਾਲਕ (2) ਕੂਚਾਲਕ

(3) ਅਰਧ-ਚਾਲਕ (4) ਅਰਧ-ਕੂਚਾਲਕ

130. ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

(1) ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟਸ (2) ਪ੍ਰੋਟੀਨ

(3) ਵਿਟਾਮਿਨਸ (4) ਪਾਣੀ

(27)

D

131. The term used for total water content of the soil is known as :

- (1) Holard (2) Chraserd
(3) Echard (4) Pascal

132. What is *not* correct about "El Nino" ?

- (1) It is a climatic pattern
(2) It has strong effect on marine life
(3) It leads to drier conditions than usual
(4) It doesn't occur on a regular schedule

133. A visual learning tool that shows relationship between different ideas is :

- (1) Venn Chart (2) Concept Map
(3) Pie diagram (4) Decision tree

134. Which of the following is *not* a feature of Science ?

- (1) Empirical verifiability
(2) Judgement
(3) Malleability
(4) Replicability

135. Match the following :

i. Diagnostic assessment	a. performed during the learning process
ii. Criterion-referenced assessment	b. based on relative performance in a group
iii. Formative assessment	c. based on predetermined standard
iv. Norm Referenced assessment	d. performed before the start of a new learning

- (1) i-a, ii-c, iii-d, iv-b
(2) i-c, ii-d, iii-b, iv-a
(3) i-d, ii-c, iii-a, iv-b
(4) i-a, ii-b, iii-d, iv-c

131. ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

- (1) ਹੋਲਾਰਡ (2) ਕ੍ਰੇਸਰਡ
(3) ਈਕਾਰਡ (4) ਪਾਸਕਲ

132. "ਅਲ ਨੀਨੋ" ਬਾਰੇ ਕੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (1) ਇਹ ਇੱਕ ਜਲਵਾਯੂ ਪੈਟਰਨ ਹੈ
(2) ਇਸ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
(3) ਇਹ ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਖੁਸ਼ਕ ਅਵਸਥਾ ਦੈਂਦਾ ਹੈ।
(4) ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

133. ਇੱਕ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਲਰਨਿੰਗ ਵਿਧੀ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ :

- (1) ਵੇਨ ਚਾਰਟ (2) ਸੰਕਲਪ ਨਕਸ਼ਾ
(3) ਪਾਈ ਚਿੱਤਰ (4) ਨਿਰਣਾਇਕ ਰੁੱਖ

134. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (1) ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ
(2) ਫੈਸਲਾ
(3) ਲਚੀਲਾਪਨ
(4) ਪ੍ਰਤੀਰੂਪਤਾ

135. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ :

i. ਡਾਇਗਨੋਸਟਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ	a. ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ii. ਮਾਪਦੰਡ-ਹਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ	b. ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ
iii. ਰਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ	c. ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ
iv. ਆਮ ਹਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ	d. ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ

- (1) i-a, ii-c, iii-d, iv-b
(2) i-c, ii-d, iii-b, iv-a
(3) i-d, ii-c, iii-a, iv-b
(4) i-a, ii-b, iii-d, iv-c

(28)

136. Cognitive validity of a science curriculum is best explained if :
- (1) It is loaded with Higher Order cognitive tasks
  - (2) It is Age appropriate
  - (3) It conveys correct scientific information
  - (4) ☒ It engages students to generate and validate scientific knowledge
137. Which gas is likely to be reduced in the atmosphere by deforestation ?
- (1) ☒ Carbon dioxide
  - (2) Nitrogen
  - (3) Oxygen
  - (4) Sulphur dioxide
138. Microorganisms that causes disease are also known as :
- (1) Pathogens
  - (2) Carriers
  - (3) Antigen
  - (4) ☒ Microbes
139. A teacher who adopts constructive approach, view his students as :
- (1) Tabula Rasa
  - (2) Passive being
  - (3) Miniature Adult
  - (4) ☒ Problem solver
140. Rubber is made by :
- (1) Calcification
  - (2) ☒ Vulcanization
  - (3) Molding
  - (4) Extrusion

136. ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ :
- (1) ਇਹ ਉੱਚ ਕ੍ਰਮ ਬੋਧਾਤਮਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
  - (2) ਇਹ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ
  - (3) ਇਹ ਸਹੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
  - (4) ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
137. ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਨਾਲ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਗੈਸ ਦੇ ਘਟਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?
- (1) ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ
  - (2) ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ
  - (3) ਆਕਸੀਜਨ
  - (4) ਸਲਫਰ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ
138. ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :
- (1) ਰੋਗਜਨਕ
  - (2) ਵਾਹਕ
  - (3) ਐਂਟੀਜੇਨ
  - (4) ਰੋਗਾਣੂ
139. ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਜੋ ਉਸਾਰੂ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ :
- (1) ਟੱਬੂਲਾ ਰਾਸ
  - (2) ਪੈਸਿਵ ਜੀਵ
  - (3) ਲਘੂ ਬਾਲਗ
  - (4) ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
140. ਰਬੜ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :
- (1) ਕੈਲਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ
  - (2) ਵੁਲਕਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ
  - (3) ਮੋਲਡਿੰਗ ਦੁਆਰਾ
  - (4) ਨਿਸ਼ਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ

(29)

D

141. Which of the following is *not* true about scientific knowledge ?

- (1) Scientific knowledge is absolute and eternal
- (2) Scientific knowledge is culturally and socially embedded
- (3) Scientific knowledge develops by imagination and creativity
- (4) Scientific knowledge is theory laden

142. What is a rubric ?

- (1) an assessment that provides a weighted grade
- (2) a grid that assesses physical behaviors based on different terms and weights
- (3) a tool to assess written work
- (4) a tool that assesses student work based on specific expectations aligned to descriptive criteria

143. Match the following :

Food Item	Edible Part
i. Ginger	a. Root
ii. Sweet Potato	b. Leaves
iii. Pumpkin	c. Stem
iv. Onion	d. Fruit

- (1) i-d, ii-b, iii-a, iv-d
- (2) i-c, ii-a, iii-d, iv-b
- (3) i-a, ii-c, iii-b, iv-a
- (4) i-b, ii-c, iii-d, iv-a

144. Which group consists of non-renewable organic resources ?

- (1) Water, Air and Minerals
- (2) Natural gas, Oil and Coal
- (3) Wood, Water and Natural pastures
- (4) Soil, Air and Nuclear elements

141. ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (1) ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਹੈ
- (2) ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- (3) ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- (4) ਵਿਗਿਆਨਕ ਗਿਆਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

142. ਰੁਬਰਿਕ ਕੀ ਹੈ ?

- (1) ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੋ ਇੱਕ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰੇਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
- (2) ਇੱਕ ਗਰਿੱਡ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਹਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
- (3) ਲਿਖਤੀ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀ
- (4) ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆਤਮਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਖਾਸ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਾ ਹੈ

143. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰੋ :

ਭੋਜਨ ਸਮੱਗਰੀ	ਖਾਣਯੋਗ ਭਾਗ
i. ਅਦਰਕ	a. ਜੜ
ii. ਮਿੱਠੇ ਆਲੂ	b. ਪੱਤੇ
iii. ਕੱਦੂ	c. ਤਨਾ
iv. ਪਿਆਜ਼	d. ਫਲ

- (1) i-d, ii-b, iii-a, iv-d
- (2) i-c, ii-a, iii-d, iv-b
- (3) i-a, ii-c, iii-b, iv-a
- (4) i-b, ii-c, iii-d, iv-a

144. ਕਿਹੜੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਕਾਰਬਨਿਕ ਸਰੋਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ?

- (1) ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਖਣਿਜ
- (2) ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ, ਤੇਲ ਅਤੇ ਕੋਲਾ
- (3) ਲੱਕੜ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਚਰਾਗਾਹਾਂ
- (4) ਮਿੱਟੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਤੱਤ

(30)

145. The boundaries of earth's tectonic plates are called :

- (1) Fault zone- Seismic zone
- (2) Fault zone- Inner Core
- (3) Seismic zone- Inner Core
- (4) Mantle- Seismic zone

146. Ozone layer is present in :

- (1) Ionosphere (2) Troposphere
- (3) Stratosphere (4) Mesosphere

147. Which of the following is true ?

- (1) A charged glass rod must attract a charged plastic straw.
- (2) The lightning conductor is incapable of protecting a building from lightning.
- (3) When a glass rod is rubbed with silk cloth, the cloth gets positively charged.
- (4) A copper rod can be easily charged by friction.

148. Law of Conservation of Momentum is based on :

- (1) Newton's first law of motion
- (2) Newton's second law of motion
- (3) Newton's third law of motion
- (4) None of the above

149. What is a testable explanation for a natural phenomenon ?

- (1) Hypothesis (2) Theory
- (3) Law (4) Observation

150. Lion-tailed Macaque is :

- (1) Endangered (2) Extinct
- (3) Vulnerable (4) Common

145. ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਟੈਕਟੋਨਿਕ ਪਲੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

- (1) ਫਾਲਟ ਜ਼ੋਨ-ਭੂਚਾਲ ਜ਼ੋਨ
- (2) ਫਾਲਟ ਜ਼ੋਨ-ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੋਰ
- (3) ਸੀਸਮਿਕ ਜ਼ੋਨ-ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੋਰ
- (4) ਮੈਂਟਲ-ਭੂਚਾਲ ਖੇਤਰ

146. ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ :

- (1) ਆਇਨੋਸਫੀਰ (2) ਟ੍ਰੋਪੋਸਫੀਰ
- (3) ਸਟਰਾਟੋਸਫੀਰ (4) ਮੈਸੋਸਫੀਰ

147. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ?

- (1) ਇੱਕ ਚਾਰਜਡ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਜਡ ਪਲਾਸਟਿਕ ਤੂੜੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- (2) ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕੰਡਕਟਰ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।
- (3) ਜਦੋਂ ਕੱਚ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਰਗੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੱਪੜਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (4) ਇੱਕ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਰਗੜ ਕੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

148. ਸੰਵੇਗ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ :

- (1) ਨਿਊਟਨ ਦਾ ਗਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਿਯਮ
- (2) ਨਿਊਟਨ ਦਾ ਗਤੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਿਯਮ
- (3) ਨਿਊਟਨ ਦਾ ਗਤੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਨਿਯਮ
- (4) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

149. ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂਚਯੋਗ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀ ਹੈ ?

- (1) ਕਲਪਨਾ (2) ਸਿਧਾਂਤ
- (3) ਕਾਨੂੰਨ (4) ਨਿਰੀਖਣ

150. ਸ਼ੇਰ-ਪੂਛ ਵਾਲਾ ਮਕਾਕ ਹੈ :

- (1) ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ (2) ਅਲੋਪ
- (3) ਕਮਜ਼ੋਰ (4) ਆਮ